

VII РАЗРЕД

1. У посуду чије дно има димензије 1000 mm и 50 dm се наспе вода. На зидовима посуде су на једнаким растојањима од $0,05 \text{ mm}$ уцртани подиоци. Одредити на којем подиоку ће бити ниво воде, ако се у посуду наспе 2 dm^3 воде.

2. Вјетар дува од истока ка западу брзином 5 m/s . Један авион полази из Бања Луке и лети за Београд средњом брзином 500 km/h у односу на вјетар, а затим се враћа назад у Бањалуку. Други авион полази из Београда и лети за Бања Луку средњом брзином 400 km/h у односу на вјетар, а затим се враћа назад у Београд. Узети да су средње брзине ова два авиона у односу на вјетар исте у оба смјера и да се брзина вјетра током свих кретања не мијења. Узети да је Бања Лука на западу од Београда по ваздушној линији дужине 260 km . Одредити који авион ће се први вратити у полазно мјесто и за колико минута прије другог авиона.

3. Први воз креће из мјеста А. У тренутку када је први воз прешао четвртину укупног пута до мјеста Б, креће други воз. Други воз касни 1 h у односу на први воз. Удаљеност између мјеста А и Б је 360 km . Одредити брзину којом се други воз треба кретати да би стигао у истом тренутку као и први воз у мјесто Б. Узети да се оба воза крећу константним брзинама дуж читавог растојања између А и Б.

4. Четири ученика се такмиче у повлачењу ужета, при чему је по једно уже везано с обје стране кутије, која се налази на средини између два тима. Подијељени су у два тима: Марко и Јелена у једном тиму, а Милош и Милица у другом тиму. Сила којом Марко вуче конопцац је 100 N , а Јелена 80 N . Милица вуче конопцац силом 90 N . Коликом силом вуче конопцац Милош, ако се зна да његов тим тренутно губи и да кутија клизи по храпавој подлози сталном брзином? Ово значи да се све силе које дјелују на кутију поништавају. Маса кутије је 2 kg , а коефицијент трења између кутије и подлоге је $0,5$. Узети да је гравитационо убрзање 10 m/s^2 .

5. На њутнметар се окачи тијело од 50 g при чему се дужина опруге у њутнметру промијени за једну петину од почетне дужине.

а) За колико треба повећати масу која се окачи на исти њутнметар да би се дужина опруге у њутнметру промијенила за једну четвртину од почетне дужине?

б) Ако се зна да је коефицијент еластичности опруге $12,5 \text{ N/m}$, одредити дужину опруге у њутнметру у неистегнутом стању. Узети да је гравитационо убрзање 10 m/s^2 .

Задатке припремила: *Александра Радић*

Рецензент: Академик проф. др *Јован Шетрајчић*, дипл. физ.

28. ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА
ОСНОВНИХ ШКОЛА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ (11. март 2023)

РЈЕШЕЊА ЗАДАТАКА ЗА VII РАЗРЕД

1. Запремина воде у посуди: $V = 2 \text{ dm}^3$

Димензије дна посуде:

$$a = 1000 \text{ mm} = 10 \text{ dm}$$

$$b = 50 \text{ dm}$$

Растојање између два сусједна подиока:

$$h_1 = 0,05 \text{ mm} = 0,0005 \text{ dm}$$

Треба одредити број подиока N на којем је ниво насуте воде.

Запремина базена напуњеног водом: $V = abh$

Висина воде у базену: $h = Nh_1$

Број подиока је: $N \frac{V}{abh_1} = 8$

2. Брзина првог авиона у односу на вјетар $v_1 = 500 \text{ km/h}$, брзина другог авиона у односу на вјетар $v_2 = 400 \text{ km/h}$, а брзина вјетра је $v_v = 5 \text{ m/s} = 18 \text{ km/h}$, док је растојање између Бања Луке и Београда $d = 260 \text{ km}$. Треба одредити разлику времена кретања два авиона Δt .

Авион из Бања Луке се прво креће уз вјетар :

$$v_{11}' = v_1 - v_v = 482 \text{ km/h}$$

Ово кретање траје:

$$t_{11} = \frac{d}{v_{11}'} = 0,539 \text{ h}$$

Затим се креће низ вјетар:

$$v_{12}' = v_1 + v_v = 518 \text{ km/h}$$

Ово кретање траје:

$$t_{12} = \frac{d}{v_{12}'} = 0,502 \text{ h}$$

Авион из Београда се прво низ вјетар :

$$v_{21}' = v_2 + v_v = 418 \text{ km/h}$$

Ово кретање траје:

$$t_{21} = \frac{d}{v_{21}'} = 0,622 \text{ h}$$

Затим се креће уз вјетар:

$v_{22}' = v_2 - v_v = 382 \text{ km/h}$. Ово кретање траје:

$$t_{22} = \frac{d}{v_{22}'} = 0,681 \text{ h}$$

Укупно вријеме кретања авиона из Бања Луке:

$$t_1 = t_{11} + t_{12} = 1,041 \text{ h}$$

Укупно вријеме кретања авиона из Београда:

$$t_2 = t_{21} + t_{22} = 1,303 \text{ h}$$

Авион који полази из Бања Луке ће стићи раније у своје полазно мјесто и то за:

$$\Delta t = t_2 - t_1 = 0,262 \text{ h} = 15,7 \text{ min}$$

3. Дато је растојање између мјеста А и Б $s = 360 \text{ km}$, дио пута првог воза је $s_1 = \frac{s}{4} = 90 \text{ km}$, а кашњење другог воза је $\Delta t = 1 \text{ h}$. Треба одредити брзину другог воза v_2 , тако да возови стигну у истом тренутку у мјесто Б.

Први воз пређе једну четвртину пута за вријеме кашњења другог воза, из чега се може одредити брзина првог воза: $v_1 = \frac{s_1}{\Delta t} = 90 \text{ km/h}$

Укупно вријеме кретања првог воза се може одредити из једначине: $t_1 = \frac{s}{v_1} = 4 \text{ h}$

Вријеме кретања другог воза је краће за 1 h: $t_2 = 3 \text{ h}$

Брзина другог воза је: $v_2 = \frac{s}{t_2} = 120 \text{ km/h}$

4. Дате су силе $F_1 = 100 \text{ N}$, $F_2 = 80 \text{ N}$, $F_3 = 90 \text{ N}$, те маса кутије $m = 2 \text{ kg}$ и коефицијент трења $\mu = 0,5$. Тражи се сила F_4 .

Силе које дјелују на кутију се поништавају, а то су четири вучне силе од четири ученика и сила трења. Сила трења дјелује у супротном смјеру од смјера кретања кутије, те важи:

$$F_1 + F_2 = F_3 + F_4 + F_{tr}$$

Сила трења дата је са формулом $F_{tr} = \mu \cdot F_n$

Нормална реакција подлоге једнака је тежини тијела $F_n = mg$, те слиједи $F_{tr} = \mu mg = 10 \text{ N}$

Слиједи да је тражена сила: $F_4 = F_1 + F_2 - F_3 - F_{tr} = 80 \text{ N}$

5. Почетна маса је $m_1 = 50 \text{ g} = 0,05 \text{ kg}$, прво издужење опруге је $\Delta l_1 = \frac{1}{5} l_0$. Под а) треба одредити повећање масе Δm да се добије издужење $\Delta l_2 = \frac{1}{4} l_0$, гдје је l_0 почетна дужина. Под б) треба одредити дужину неистегнуте опруге l_0 , ако је коефицијент еластичности $k = 12,5 \text{ N/m}$.

а) Пошто се ради о истој опрузи, могу се изједначити количници сила и одговарајућих истезања $\frac{F_1}{\Delta l_1} = \frac{F_2}{\Delta l_2}$, односно $\frac{m_1 g}{\frac{1}{5} l_0} = \frac{m_2 g}{\frac{1}{4} l_0}$, из чега слиједи да је $m_2 = \frac{5}{4} m_1 = 0,0625 \text{ kg}$

Тражено повећање масе је $\Delta m = m_2 - m_1 = 0,0125 \text{ kg}$

б) Из једначине за силу еластичности: $F_1 = m_1 g = k \Delta l_1 = k \frac{1}{5} l_0$ добија се да је

$$l_0 = \frac{5 m_1 g}{k} = 0,2 \text{ m}$$